

MILJÖFÖRVALTNINGEN

Bilvårdsanläggningar i Vasastan

Tillsynskampanj 2004-2005

En rapport från Miljöförvaltningen
Lena Engberg

April 2007

INNEHÅLL

1	Bakgrund	5
2	Tillsynskampanjens genomförande	6
2.1	Uppföljning	6
3	Resultat	7
3.1	Förvaring av kemikalier	7
3.2	Förvaring av farligt avfall.....	7
3.3	Oljeavskiljare	7
4	Slutsatser	8
5	Sammanställning av brister	9
6	Miljöförvaltningens förslag till egenkontroll för bilvården	11

1 BAKGRUND

Bilvårdsanläggningar omfattar flera olika typer av verksamheter som t ex bilverkstäder och biltvättar. I Stockholm finns ungefär 600 bilvårdsanläggningar och för att få en uppfattning om branschens miljöproblem har miljöförvaltningen under några år genomfört områdesvisa tillsynskampanjer.

Inom bilvården hanteras många olika typer av kemikalier som visat sig innebära en stor belastning på reningsverken inom Stockholm stad. Exempelvis innehåller spillvatten från en biltvätt ofta mer än tio gånger så mycket tungmetaller som ett genomsnittligt hushålls-spillvatten. Undersökningar av spillvattnet visar på höga halter av bland annat kadmium, zink, nickel och krom.

Miljöförvaltningen har tidigare genomfört tillsynskampanjer på bilvårdsanläggningar på Södermalm och i Ulvsunda industriområde. Ett syfte med tillsynskampanjen har varit att ge stöd till verksamheternas uppbyggnad och utvecklande av egenkontroll. Egenkontrollen är ett hjälpmedel för verksamhetsutövaren att uppfylla miljöbalkens krav och på sätt minska sin påverkan på omgivningen.

För att få en uppfattning om hur egenkontrollen fungerade på anläggningarna inriktades tillsynskampanjen främst på följande områden:

- Hantering av kemikalier
- Hantering av farligt avfall
- Avlopp och oljeavskiljare

2 TILLSYNSKAMPANJENS GENOMFÖRANDE

Kampanjens genomförande i följande steg:

- Kamanjplanering
- Urval av verksamheter
- Utformning och utskick av informationsmaterial
- Inspektioner
- Rapportskrivning

De flesta anläggningarna var s k U-anläggningar d v s miljöfarlig verksamhet som varken är tillstånds- eller anmälningspliktig enligt miljöbalken. Totalt besöktes cirka fyrtio anläggningar.

Det informationsmaterial som skickades ut var i stort sett samma material som användes under tidigare kampanjer. Miljöförvaltningens information om egenkontroll finns sist i denna rapport.

Inspektionerna var förbokade och checklistor användes för att säkerställa att alla anläggningar inspekterades på liknande sätt. Under själva inspektionsrundorna inkluderades sedan en del anläggningar som visade sig ligga i närheten.

Efter inspektionerna begärdes de dokument in som inte kunde uppvisas vid inspektionen. I inspektionsprotokollen noterades också de brister som skulle åtgärdas med krav på att en tidsplan för åtgärden skulle upprättas och sändas in till miljöförvaltningen.

2.1 Uppföljning

De brister som framkom vid inspektionerna följs upp på olika sätt. I vissa fall är det tillräckligt att verksamhetsutövaren skickar in kompletterande uppgifter, t ex en kopia på faktura för tömning av oljeavskiljaren. När det gäller allvarigare brister kan det vara aktuellt med en återinspektion eller ett föreläggande.

Denna rapport kommer att skickas till de anläggningar som ingått i kampanjen.

3 RESULTAT

Vid inspektionerna observerades några typiska brister när det gäller förvaring av kemikalier, förvaring av farligt avfall och skötsel av oljeavskiljare. Bristerna tyder på att det finns brister i egenkontrollen. Trots att de formella kraven är mindre hos U-verksamheterna var det endast en liten andel som hade en tillfredställande egenkontroll. Det saknades kunskap om verksamhetens miljöpåverkan och rutiner för att minimera riskerna.

3.1 Förvaring av kemikalier

Enligt försiktighetsprincipen i miljöbalken ska kemikalier förvaras på så sätt att risk för läckage till avlopp minimeras. Detta innebär i de allra flesta fall att kemikalier ska förvaras invallade.

På de allra flesta anläggningarna förekom brister i kemikaliehanteringen. Förutom brister i invallningen förekom bl a otillräckliga rutiner för omhändertagande av kemikaliespill och avsaknad av absorptionsmedel. Bristerna kan vara olika allvarliga beroende på vilka kemikalier som hanteras och i vilka mängder. Större delen av de brister som påträffades gick att åtgärda relativt enkelt t ex genom att kemikalierna placerades i tråg.

3.2 Förvaring av farligt avfall

Farligt avfall ska uppsamlas i separata kärl märkta med texten ”farligt avfall” och därefter borttransporteras av en transportör som är godkänd av länsstyrelsen. Avfallet ska tas omhand av en godkänd mottagare.

Ungefär hälften av anläggningarna uppfyllde inte de krav som ställs på förvaring av farligt avfall. Brister som ofta förekom var bristande invallning och avsaknad av märkta, separata kärl. I de flesta fallen gick det att lösa genom annan placering av avfallet och bättre märkning av kärlen.

3.3 Oljeavskiljare

Ett fåtal anläggningar saknade oljeavskiljare p g a att det inte fanns något golvavlopp eller att verksamheten inte motiverade det. Om det krävs en oljeavskiljare ska den vara utrustad med akustiskt och optiskt larm. Larmets funktion ska kontrolleras regelbundet.

Ungefär en fjärdedel av anläggningarna hade någon brist i skötseln av oljeavskiljaren. Bristerna kunde åtgärdas t ex genom att ett larm installerades eller att bättre rutiner för kontroll av oljeavskiljare och larm infördes.

4 SLUTSATSER

Inom bilvården hanteras många olika typer av kemikalier som visat sig innebära en stor belastning på reningsverken inom Stockholm stad. Exempelvis innehåller spillvatten från en biltvätt ofta mer än tio gånger så mycket tungmetaller som ett genomsnittligt hushålls-spillvatten. Undersökningar av spillvattnet visar på höga halter av bland annat kadmium, zink, nickel och krom. Eftersom antalet små bilvårdsanläggningar är stort finns det anledning att se över dessa verksamheter. Miljöförvaltningen planerar därför att genomföra en tillsynskampanj per år inom bilvårdsbranschen

Totalt besöktes cirka fyrtio mindre bilvårdsanläggningar i stadsdelen Vasastan.

Kampanjen visade bl a att bristande kunskap om egenkontroll hos många av verksamhets-utövarna leder till felaktig hantering av kemikalier och farligt avfall. Detta kan ge upphov till risker för utsläpp av föroreningar till avlopp.

Förvaltningens tidigare kampanjer visade ungefär samma resultat även om förutsättningarna är lite olika. På Södermalm och i Vasastan är t ex risken större för buller- och luktstörningar eftersom Ulvsunda är ett industriområde. En annan skillnad är att det i Ulvsunda finns fler stora bilvårdsanläggningar än i innerstan.

Att först skicka ut information och sedan inspektera är ett bra sätt att nå ut till små anläggningar. Att bara skicka ut information räcker inte eftersom det kan vara svårt för verksamhetsutövarna att ta till sig den utan de diskussioner som uppstår vid inspektionerna. Att förboka inspektionerna är en fördel eftersom det annars kan vara svårt att på plats få tag på den som är ansvarig. Arbetet med utbildning och kunskapsspridning om egenkontroll är viktigt för att kunna minska miljöbelastningen från små verksamheter.

5 SAMMANSTÄLLNING AV BRISTER

I tabellen redovisas de brister i hanteringen som konstaterades vid Miljöförvaltningens inspektioner. Kemikalier och farligt avfall ska förvaras så att inga utsläpp kan rinna ut i avloppet. Oljeavskiljare ska finnas om verksamheten motiverar det och om det finns golvavlopp i lokalen. Oljeavskiljaren ska ha ett optiskt och akustiskt larm. Hur allvarliga bristerna var framgår inte i tabellen.

Förvaltningen har efter inspektionen begärt in uppgifter från nästan samtliga verksamhetsutövare. Det kan t ex gälla kopia på faktura för senaste tömning av oljeavskiljare eller kopia på faktura för borttransport av farligt avfall. Detta redovisas inte som en brist i tabellen.

Företag	Nivå för provning	Bristande förvaring av kemikalier	Bristande förvaring av farligt avfall	Bristande skötsel av oljeavskiljare
Auto Yacht finish	U			
Autovan	U	X	X	
Bildoktorn AB	U	X	X	
Bilhuset Olle	U			
Birka Bilelektronikservice KB	U		X	
Bäckman Bilverkstad	U			
Car Clean	U	X		
Carcare Center	U	X		
Carwash City	U	X		
Cityverkstaden i Stockholm AB	U	X		
Docent Däck	U	X		
Electragaraget	U			X
Euro Service	U	X	X	
Företagsbilar i Stockholm AB	U	X	X	X
GRK Autoservice	U	X	X	X
Idun Bil och Däckservice	U	X		
Jarla Auto	U	X	X	
Jeab Bil och Motor AB	U	X		
Kindwall	U			
Liedbergs Bilservice	U	X		
Mabi hyrbilar	U	X		X
Magne't Bilservice	U	X	X	
MC Experten	U	X		
MC-Verkstan i Stockholm AB	U			
Norrtulls bilvård	C	X	X	
Nygaards Bil och Motor	U			
Odenplans Specialbilsuthyrning AB	U			X
OKQ8 Hyrbilar	U	X	X	
PCR Bil	U	X		
Recond Gruppen Stockholm HB	U	X		X
Rosenholtz Verkstad AB	U	X		

Bilvårdsanläggningar i Vasastan

Sammanställning av brister

Rudboda Servicecenter	U	X	X	
Shiner´s carwash	U	X		
St Eriks Biluthyrning	U	X	X	X
Stockholm Limousin Service AB	U	X	X	
Stockholm Sveavägen Bilverkstad AB	U	X	X	X
Sveavägen Tyska bilar AB	U	X		X
Tedelund och Nyberg Bilservice HB	U	X	X	
TM Bil & Motor HB	U	X	X	
Vanadis gummi	U			
V-K El- & Bilservice	U			
VSM Bilservice	U	X	X	

6 MILJÖFÖRVALTNINGENS FÖRSLAG TILL EGENKONTROLL FÖR BILVÅRDEN

Egenkontroll – har du kontroll på din verksamhet?

Begreppet egenkontroll kan väldigt förenklat definieras som verksamhetsutövarens kontroll över den egna verksamhetens miljöpåverkan. Mer detaljerat innebär egenkontroll att man som verksamhetsutövare har en skyldighet enligt miljöbalken att upprätta fungerande och dokumenterade rutiner för sin verksamhet. Dessa rutiner ska styra den dagliga verksamheten så att man lever upp till miljöbalkens grundläggande krav på hänsyn till hälsa och miljö samt att man följer övriga lagar som berör verksamheten t.ex. arbetsmiljölagstiftningen.

Här nedan följer en checklista på frågor som är ett hjälpmedel för att kunna åstadkomma en tillfredsställande egenkontroll.

Checklista – egenkontroll:

- Alstrar vår verksamhet t.ex. buller eller illaluktande utsläpp från fläktar och fordon, som kan riskera att påverka människor och miljö?
- Hur kontrolleras eventuella utsläpp från vår verksamhet till omgivningen?
- Kan miljöpåverkan från transporter i och till/från vår verksamhet minskas?
- Kan förbrukningen av kemikalier minskas? Kan kemikalier bytas ut mot sådana som är mindre farliga?
- Behöver inköpsrutinerna ändras så att miljöpåverkan från råvaror, energi mm blir mindre?
- Kan vår kemikaliehantering (oljor, bensin, färg, lösningsmedel, lim etc) förbättras? Behövs bättre märkning? Finns varuinformationsblad (säkerhetsdatablad) tillgängliga? Finns kemikalieförteckning? Hur hanteras och förvaras kemikalier?
- Kan energiförbrukningen minskas tex. genom byte till energisnål belysning eller energisnåla maskiner?
- Kan vår avfallshantering förbättras? Kan avfallsmängden minskas, alternativt kan mer återanvändas eller återvinnas?
- Kan vår hantering av farligt avfall förbättras? Vilket farligt avfall finns i vår verksamhet? Är behållarna märkta med texten FARLIGT AVFALL? Förvaras det säkert? Anlitar vi en godkänd transportör? Upprättas transportdokument?

Bilvårdsanläggningar i Vasastan

Miljöförvaltningens förslag till egenkontroll för bilvården

- Har vi tillräckliga drift- och skötselinstruktioner för vår utrustning (t ex oljeavskiljare)? Hur kontrollerar vi att de hålls i gott skick?
- Vad gör vi vid en eventuell driftsstörning eller olyckshändelse? Vem kontaktas? Vilka åtgärder ska vidtas? Behövs saneringsmaterial? Hur undviker vi olyckor i framtiden?
- Hur hanterar vi synpunkter eller klagomål från omgivningen?
- Kan vi genom dokumentation visa för tillsynsmyndigheten, allmänheten och våra kunder att vi har en bra kontroll på vår verksamhet (=egenkontroll)?
- Kan vi tillräckligt mycket för att genomföra en bra egenkontroll? Finns det kapacitet i företaget för att utföra ett bra miljöarbete och följa bestämmelserna? Hur ska eventuella utbildningar utformas?
- Vem har ansvar för att egenkontrollen inom vår verksamhet fungerar?

Lagstiftning som berör er verksamhet:

- Miljöbalken (1998:808) med tungvikt på nedanstående kapitel:
 - MB 1-2 kap
 - MB 14 kap ”Kemiska produkter & biotekniska organismer” samt kemikalieinspektionens författningssamling (KIFS).
 - MB 15 kap Avfall & Producentansvar. Avfallsförordningen (2001:1063).
- Förordningen (1998:901) om verksamhetsutövarens egenkontroll.
- Förordningen (1998:950) om miljöstraffavgifter.
- Lag (1988:868) om brandfarliga och explosiva varor.

All ovanstående lagstiftning går att finna på www.notisum.se.

Ytterligare information

- Naturvårdsverkets allmänna råd om egenkontroll (NFS 2001:2).
- Naturvårdsverkets handbok (NFS 2001:3) ”Egenkontroll en fortlöpande process”.

Ovanstående material finns i fulltext på Naturvårdsverkets hemsida www.naturvardsverket.se, under ”Lag & rätt”. Där finns också möjlighet att beställa handboken och annat material i tryckt form.